

Аналитичен доклад

РЕЗЮМЕ

Анкетно проучване сред неправителствени организации и доставчици на социални и медицински услуги за нуждата от специализирана програма за подобряване на храненето на деца (0-3г.) на семействата, живеещи в ромските квартали

Савка Савова

Съдържание

Въведение	2
Методология на изследването.....	3
Задачи на изследването.....	3
Ограничения на изследването	4
Профил на участващите организации.....	4
Териториално покритие на организациите попълнили анкетата	6
Ангажираност на организациите с дейности в ромска общност	7
Обхват на предлаганите услуги	8
Разнообразие на предлаганите услуги	8
Финансиране на дейностите в подкрепа на храненето	9
Изводи и последващи стъпки.....	11

Въведение

Това анкетно проучване е проведено сред неправителствени организации и доставчици на социални и медицински услуги и докладът е изготвен от д-р Савка Савова, изследовател във Фондация „Здраве и социално развитие“ - ХЕСЕД и заедно със сдружение „Знание“, Ловеч и сдружение „Бъдеще за децата“, Казанлък представляват застъпническа група по проект „Добро хранене за добро бъдеще“.

Изследването има за цел се събере информация за брой/процент от децата, с които организациите/службите работят, които страдат от недохранване и недоимъчно хранене и доколко такава услуга би била подходяща за тях.

Втората цел на изследването е да проучи нагласите сред самите доставчици и техният интерес към предоставянето на такава услуга в общностите, с които работят.

Изследването е трета стъпка от поредица изследователски дейности, проведени с цел събиране на доказателства и провеждане на основана на доказателства застъпническа кампания в подкрепа на храненето на най-малките деца на семейства, живеещи под прага на бедност и в хранителна несигурност, с фокус върху ромските семейства.

Проект „Добро хранене за добро бъдеще“ е част от Проект за подобряване на майчиното и детско здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3“, който се изпълнява с финансовата подкрепа на Фондация „Тръст за социална алтернатива“, "Отворено общество" и "Портикус".

Подкрепата на Финансираната страна Фондация „Здраве и социално развитие“ - ХЕСЕД е осигурена от Фондация „Тръст за социална алтернатива“. Изявленията и мненията, изразени тук, принадлежат единствено на Финансираната страна Фондация „Здраве и социално развитие“ - ХЕСЕД и не отразяват непременно вижданията на Фондация „Тръст за социална алтернатива“ или нейните партньори.

Методология на изследването

Хипотезите на изследването са изградени върху находките от първата изследователска дейност по проекта – Обзор на наличните изследвания по темата за храненето на децата 0-3 и храненето на децата от уязвимите групи в частност, а именно:

- Храненето на децата от ромска общност е еднообразно и често недоимъчно като се използват евтини продукти с ниска енергийна стойност.
- Консумацията на основни хранителни продукти – мляко и млечни продукти, месо и месни продукти, плодове и зеленчуци не отговаря на препоръките за хранене на възрастта, като това е свързано с лишения от материален произход.
- Неправилното хранене на децата от ромската общност води до изоставане в растежа и в развитието (физическо и когнитивно) спрямо останалите деца, както и до по-висока заболяемост от пневмония, бронхиолит и заболявания на горните дихателни пътища. При децата от ромски произход анемията е с тежка степен на значение за общественото здраве.

Основната хипотеза е свързана с идентифицирана нужда от активното гражданско общество в лицето на неправителствените организации, от специализирана програма за подобряване на храненето на деца (0-3) на семействата, живеещи в ромските квартали, която търси устойчивост.

Това се дефинира от няколко основни фактора:

- Доставчиците на услуги, които работят директно с ромската общност добре познават техните потребности и реагират много по-бързо в сравнение с институциите.
- Поради изключително разнообразните фактори, които влияят върху храненето, услугите, които се предлагат на терен са разнообразни и покриват както базисни потребности от храна (хранително подпомагаме), така и дейности свързани с консултиране и обучение.
- Независимо от своя характер, повечето от дейности/услуги, свързани с подобряване на храненето на децата (0-3) се финансират на проектен принцип и страдат от липса на устойчивост.

Задачи на изследването

Изследването си поставя следните изследователски задачи:

1. Да се достигне до максимален брой организации работещи директно с общностите.
2. Да се проучат услугите, които предлагат на семействата от уязвимите групи.
3. Да се очертае обхвата на предлаганите услуги- брой деца и семейства, обхванати от услуги.
4. Да се проучат източниците на финансиране на услугите.
5. Да се очертае приблизителния брой на семействата по преценка на доставчиците, които се нуждаят от услуги за подобряване на храненето на децата си.
6. Да се проучат нагласите на доставчиците на социални услуги към участие в застъпническа кампания в подкрепа на храненето на децата (0-3) от най-уязвимите групи.

За изпълнение на тези задачи, на вниманието на организациите/доставчиците, които се припознават с предложената им застъпническа тема, е предложена кратка анкетна карта от 15 въпроса, която се попълва за около 10 мин.

Ограничения на изследването

Изследването няма претенции за представителност и всеобхватност. Участието на организациите/ доставчиците¹ е на доброволен принцип, като този подход беше избран въз основа на допускането, че организациите/ доставчиците, които имат интерес по темата за храненето да отделят време да попълнят анкетната карта.

Анкетната карта беше разпространена онлайн, като беше използвана Google form за оформление на анкетната карта, нейното разпространение и обработка на резултатите.

Проучването се проведе онлайн и обхвана над 170 организации/ доставчици, които работят по темата за ранното детско развитие. За да се достигне до тези организации бяха използвани информационните канали на Мрежата за ранно детско развитие в ромска общност в България – РЕЙН, Алианса за ранно детско развитие и Националната мрежа за децата и медицинските специалисти на мрежата "We care".

Профил на участващите организации

Анкетната карта беше попълнена от 32 организации. Шест от тях се определят като фондации, единадесет се определят като „сдружения“, три центъра за обществена подкрепа, 2 центъра за майчино и детско здраве (ЦМАЗД към УНИЦЕФ)- в Сливен и Шумен, два центъра за деца на улицата (ЦРДУ), едно дружество – варненско дружество по детска ендокринология, един дневен център за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ) един клуб на нестопанските организации (Шумен), едно народно читалище. Анкетата е попълнена и от Съветът на жените бежанки в България”, както и от две

¹ Това разграничение се налага, тъй като двете понятия не се припокриват

национално представителни организации: Национална асоциация "Подкрепа за кърмене"- обединяваща доброволни консултанти по кърмене и медицински лица, които смятат, че кърменето е важно и най – голямото обединение на граждански организации и съмишленици, работещи с и за деца и семейства в цялата страна - Национална мрежа за децата .

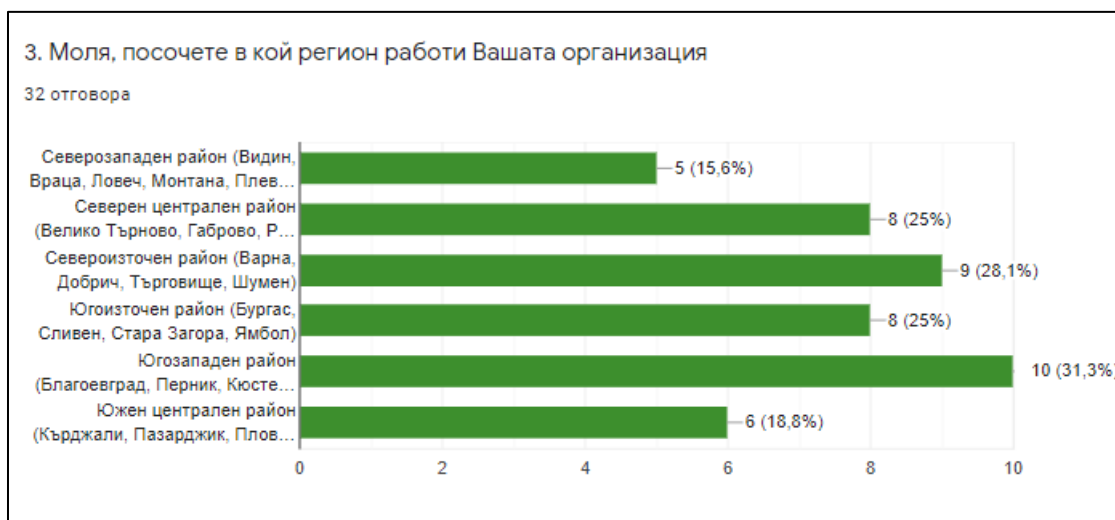
Някои от организациите като „За Нашите деца“, фондация „Здраве и социално развитие“, SOS Детски селища и др. са организации, които управляват множество социални услуги (ЦОП, ЦРДУ, ЦНСТ) и попълват анкетната карта като един доставчик.

Осемдесет и седем процента от организациите отговорили на анкетата заявяват, че работят с представители на ромската общност или в тяхна полза.

Останалите организации имат друг интерес на интервенция – хора с увреждания, подкрепа на деца с ендокринни заболявания, деца лишени от родителска грижа, млади хора лишени от родителска подкрепа, подкрепа за кърмене и т.н.

Териториално покритие на организациите попълнили анкетата

Организациите/доставчиците попълнили анкетата покриват територията на цялата страна, като най-голям е броят им в Югозападен район (където попада и столицата), а най-малък е броят на тези от северозападен район (5 заедно с национално представените организации).

Ангажираност на организациите с дейности в ромска общност

Организациите предоставят услуги в подкрепа на храненето на територията на кв. Факултета и Филиповци София, кв."Запад", гр. Ракитово; Нов Път, гр Видин, турско говорещи (миллет) роми от Нови пазар, ромските квартали в Сливен, гр. Средец, с. Клаводер; кв. Селеметя, кв. Средна кула, кв. Тракия, малки населени места от Русе, . Алеко Константиново, обл. Пазарджик, както и на представители на ромски общности на територията на Ямбол Силистра и Търговище.

Повечето от организациите припознават за своя цел подобряването на социалната интеграция и подобряване на възможностите за по-добър живот за хората от различни етнически групи, в частност – ромската.

Въпреки това анкетната карта е попълнена и от организации, които работят в подкрепа на бежанците, на хората с увреждания, в подкрепа на кърменето и др. Това показва широката палитра на граждански организации, активни в различни области, които припознават темата за храненето като важна за тях и за общностите, с които работят.

Двадесет от организациите, попълнили анкетата заявяват, че предоставят услуги, свързани с подобряване на храненето на децата (0-3), една организация планира да започне да предоставя такива услуги, а две организации вече не ги предоставят. Останалите организации не са ангажирани пряко с предоставяне на услуги, но са ангажирани със застъпнически инициативи в подкрепа на ранното детско развитие и други обществено значими каузи, правозащитни дейности и законодателни инициативи в областта на закрилата на детето.

Като причина за прекратяване на предоставянето на такива услуги организациите посочват:

„Предоставяхме консултиране за хранене с детски педиатър, които беше председател на Сдружението. Но след като той почина прекратихме тази дейност временно“.

„Предоставяли сме подобни услуги за по-големи деца и млади хора“.

Обхват на предлаганите услуги

По отношение на обхвата на предлаганите в момента услуги всяка от организациите е отговорила спрямо своя капацитет и цели на интервенцията. Най-голям обхват декларира ЦМЗД, които работят с 1605 семейства и 1786 деца в Сливенска област (на тримесечие).

Има организации които посочват обхват на услугите по десет (три организации).

Обхватът на услугите се определя както от капацитета на организациите, така и от специфичните цели на техните програми и този показател не е информативен нито за ефективността, нито за качеството на предоставяната услуга .

Това, което е важно да се отбележи по този показател е, (макар, че отново не може да с говори за прогноза на обхвата на една бъдеща програма), че почти всички организации/доставчици отбелязват, че броят на нуждаещите се деца и семейства в общностите, в които работят, многократно надвишава броят на обхванатите от услугите/програмите.

Разнообразие на предлаганите услуги

Организациите предлагат разнообразни услуги за подобряване на храненето на децата (0-3).

Най- голям е делът на организациите/доставчиците, които предлагат консултиране по въпросите на храненето (84%). Осемнадесет организации (72% от попълнените анкетата) предоставят обучение на родители. Голяма част от попълнените анкетата организации предоставят и хранително подпомагане – 60%. Една организация, която

осигурява подкрепа на деца с ендокринни заболявания посочва, че програмата по която работят съвместно с община Варна, включва много от изброените елементи. Четири организации (16%) предоставят обучение за готвене, а три предоставят млечна кухня в общностите, в които работят.

По отношение на обхвата на предлаганите услуги – организациите дават много разнообразни отговори.

Финансиране на дейностите в подкрепа на храненето

По отношение на финансирането на услугите 50 % от анкетираните посочват, че ги финансират на проектен принцип, 50% посочват, че дейностите се финансират от държавно делегиран бюджет, 2 организации (6,6%) посочват, че разчитат на дарители, 10% от организации посочват ТСА като източник на финансиране, а пет организации (16,7) разчитат и на доброволен труд².

Като цяло обученията в подишването на родителския капацитет и индивидуалното консултиране, обслужващо същата цел, са осигурени по хипотезите за закрила на детето регламентирани в обхвата на действие на Закона за закрила на детето и правилника за неговото прилагане. Организациите доказали своя капацитет в предоставянето на такива услуги получават държавно делегиран бюджет, което им осигурява сравнителна устойчивост. Въпреки това, повечето от тези обучителни и консултативни програми имат друг основен фокус, а храненето е само елемент, на

² Анкетираните могат да изберат повече от един отговор, затова сборът на отговорите е по-голям от 100%.

който не се отделя достатъчно време и регулярност, за да се постигне реална поведенческа промяна.

Върху хранителните практики и поведение на хората влияят и много други фактори, които в някои случаи имат и много по-голяма тежест, освен нивото на информираност и познания в областта. Повечето от тези фактори могат да бъдат определени през общото название социално-икономически. Те отразяват покупателната способност за храни стоки на домакинствата и в най-голяма степен определят тяхното потребителско поведение – избора на храни и продукти. Анализът на международния опит недвусмислено показва, че дългосрочното предоставяне на хранително подпомагане на най-уязвимите семейства, комбинирано с повишаване на техните познания за храненето на децата чрез обучение и консултиране на родителите дава най-добри резултати³.

Както е видно от резултатите от анкетата организациите се опитват да осигурят по-широк набор услуги като разчитат на комбинирано финансиране: държавно делегиран бюджет, проектно финансиране, доброволен труд и др. .

Всички организации, които се попълнили анкетната карта смятат (100%), че трябва да се търсят механизми за осигуряване на устойчивост на програмите за подобряване на храненето на децата (0-3) от уязвими групи чрез финансиране от държавния бюджет.

„Проектното финансиране, доброволният труд и дори общинските програми са абсолютно недостатъчни за постигане на устойчиви резултати.

Необходима е цялостна държавна политика за подобряване на храненето на децата от 0 до 3 г“.

Повечето организации посочват необходимостта от национална политика в областта на храненето, самостоятелна или като елемент на по-широка рамка в подкрепа на ранното детско развитие.

Част от организациите идентифицират необходимостта да подкрепата на подобряване на храненето да се регламентира като самостоятелна социална услуга.

Част от организациите отбелязват необходимостта услугите да са постоянно финансирани, да имат обща методическа рамка, но освен това да са базирани в самите общности, към които са насочени.

Всички организации, попълнили анкетната карта (100%) биха подкрепили инициатива за създаване на Специализирана програма в подкрепа на храненето на децата (0-3) от уязвимите групи.

³ Събиране и анализ на базирани на доказателства практики, за ефективни решения в политиките за превенция и/или елиминиране на пропуски във всяка област на застъпничество, прилагани в страни членки на Европейски Съюз и други релевантни страни, доклад на Джънкшън по поръчка на ТСА, 2020

Повечето от организациите (70%) биха се ангажирали с участие в експертна група по темата, а девет не биха поели такъв ангажимент

Само две от организациите, които са попълнили анкетата не желаят да получават информация за развитието на застъпническата инициатива.

Изводи и последващи стъпки

Проведеното анкетно проучване показва, че активното гражданско общество в лицето на неправителствените организации категорично е идентифицирало нужда от специализирана програма за подобряване на храненето на деца (0-3) на семействата, от уязвимите групи и по-специално на тези в ромските квартали.

Съществува разнообразие на услуги, които се предоставят на децата и семействата. Повечето от организациите/доставчици осигуряват повече от една услуга и прилагат комбинирано финансиране на своите програми. Всички организации смятат, че е необходимо да се търси по-устойчиво решение, което изисква дългосрочен ангажимент към уязвимите деца и семейства.

Почти всички организации/доставчици отбелязват, че броят на нуждаещите се деца и семейства в общностите, в които работят, многократно надвишава броят на обхванатите от услугите/програмите.

Повечето организации посочват необходимостта от национална политика в областта на храненето, самостоятелна или като елемент на по-широка рамка в подкрепа на ранното детско развитие.

Организациите, които са заявили желание за участие в експертната група по WP.4, ще бъдат запознати по-подробно целите на планирана работна група и ще бъдат поканени да участват в обсъжданията на Специализирана програма е подкрепа на храненето на децата (0-3), както и в останалите застъпнически дейности предвидени в рамките на проекта.